

Förtydligande av hållbarhetslöfte i åtgärdsprogram *Färdplan för ett hållbart län - åtgärder för minskad klimatpåverkan*

Syfte: Denna excelfil används av aktörer i Uppsala län för att ange och förtydliga innehållet i det hållbarhetslöfte aktören avser teckna med Länsstyrelsen kopplat till det regionala åtgärdsprogrammet *Färdplan för ett hållbart län - åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling*.

Obligatoriska uppgifter: Uppgifter i mall på flik 2 "Fylls i av aktör" är obligatoriska att uppge, med undantag av kolumn H (kommunikation) som kan kompletteras senare. Uppgifterna kommer att användas vid upprättande av officiellt löftedokument samt för årlig uppföljning av åtgärder/aktiviteter i hållbarhetslöftet.

Skicka ifylld tabell senast 31 oktober: Ifylld tabell skickas senast den 31 oktober via mail till Länsstyrelsen på adress: **hallbarhetsloften.uppsala@lansstyrelsen.se**

Vid frågor: De aktörer som har frågor rörande tabellen, eller som önskar stöd för att utforma aktörsspecifika mål (uppföljningsbart mål för aktiviteten) kopplat till valda åtgärder/aktiviteter, kan kontakta Länsstyrelsen via mail på adress: **hallbarhetsloften.uppsala@lansstyrelsen.se**

Exempel: Nedan visas ett exempel på hur mall i flik 2 kan fyllas i av en fiktiv aktör som i sitt hållbarhetslöfte åtar sig att genomföra aktiviteter i åtgärd nr. 2.

			(Fylls i av aktör)	(Fylls i av aktör)	(Fylls i av aktör)	(Fylls i av aktör)	(Fylls i av aktör, kan vid behov kompletteras senare)
	Nr	Åtgärd	Åtgärd som antas i löfte markeras med "X" i denna kolumn	Aktiviteter som ska genomföras inom åtgärd kopieras in från flik "Sammanställning aktiviteter" eller anges tydligt (om det är en "Annan aktivitet...").	Aktörsspecifikt mål (uppföljningsbart) för respektive aktivitet som ska genomföras.	Ansvarig utförande enhet (organisation/avdelning/förvaltning) per aktivitet	Planerad kommunikation vid genomförd åtgärd/aktivitet
God bebyggd miljö (och dess infrastruktur, stad, tätort och landsbygd)	1	Fysisk planering som minskar miljö- och hälsopåverkan					
	2	Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa	x	2.5 Minimera transporter under byggskedet, exempelvis genom förbättrad logistik för byggmassor eller deltagande i nätverk för bygglogistik.	Bli medlem i det regionala nätverket för bygglogistik	Kommunledningskontoret	Nyhet på internwebb, inslag på enhetsmöten och i KF
					Ta fram och anta riktlinjer för formerna för deltagande i nätverket för bygglogistik (tidig dialog, gemensam hantering av material och massor, gemensamt logistikcenter)	Teknik och exploateringskontoret	Information till KS
					Skapa uppföljningsrutin för att följa upp transporter och kostnader av bygglogistikfasen	Teknik och exploateringskontoret	Information till KS, inslag i årlig rapportering
	3	Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande					
	4	Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning					
5	Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer						
Resurseffektiv och kemikaliesmart konsumtion och produktion	6	Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor					
	7	Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor					
	8	Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion					

Förtydligande av hållbarhetslöfte i åtgärdsprogram Färdplan för ett hållbart län - åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Datum:

sep-23

Aktör:

Knivsta kommun

Kontaktuppgifter samordnare hos aktör:

Namn:

Sandra Hilbrand

E-mail:

Sandra.Hilbrand@knivsta.se

Telefon:

		(Fylls i av aktör)		(Fylls i av aktör)	(Fylls i av aktör)	(Fylls i av aktör)	(Fylls i av aktör, kan vid behov kompletteras senare)
	Nr	Åtgärd	Åtgärd som antas i löfte markeras med "X" i denna kolumn	Aktiviteter som ska genomföras inom åtgärd kopieras in från flik "Sammanställning aktiviteter" eller anges tydligt (om det är en "Annan aktivitet...").	Aktörsspecifikt mål (uppföljningsbart) för respektive aktivitet som ska genomföras.	Ansvarig utförande enhet (organisation/avdelning/förvaltning) per aktivitet	Planerad kommunikation vid genomförd åtgärd/aktivitet
God bebyggd miljö (och dess infrastruktur, stad, tätort och landsbygd)	1	Fysisk planering som minskar miljö- och hälsopåverkan	x	1.4 Öka hänsyn till klimatanpassning i fysisk planering, exempelvis genom att ta fram planer för plantering, vattenfördröjning med mera, samt att undvika avskärning av avrinningsvägar och planering för exploatering av mark som riskerar att översvämmas.	Utreda dagvatten- och skyfallshantering vid detalplanering	Samhällsbyggnadskontoret, Plan och geodata	
				1.7 Möjliggör för "hela resan" genom att exempelvis identifiera och upplåta mark för kollektivtrafikanläggningar och pendlarparkeringar vid viktiga knutpunkter för kollektivtrafiken.	Ingår i arbete med Översiktsplan, som går ut på samråd 2024 och beräknas antas 2025	Samhällsbyggnadskontoret, Plan och geodata	
				1.8 Var återhållsam vid exploatering av jordbruksmark och anpassa planer, projekt och liknande för att minimera negativa effekter för jord- och skogsbruk.	Följ de lagkrav som finns kopplat till exploatering av jordbruksmark vid detalplanering samt arbeta utifrån jordbruksmarksutredningen som finns som underlag till översiktsplanen.	Samhällsbyggnadskontoret, Plan och geodata	
	2	Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa	x	2.7 Ta del av goda och innovativa exempel ifrån hållbara stationsnära utvecklingsområden.	Ta del av goda exempel och utveckla innovativa pilotprojekt genom extern finansiering och partnerskap som del av stationsnära centrumutveckling och framtidens verksamhetsområden	Tillväxtkontoret	
	3	Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande	x	3.8 Iordningställ trygga och tillgängliga pendlarparkeringar för bil och cykel, gärna med laddmöjlighet och väderskydd.	Enligt nuvarande tidplan kommer pendlarparkeringar att iordningställas i Vassunda och på Centralvägen under 2024.	Samhällsbyggnadskontoret, gata och avfall	
	4	Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning	x	4.9 Följ upp och ta del av information om kemikalier	Upphandling arbetar med att följa Upphandlingsmyndighetens vägledning för kemikalier.	Upphandling	

	5	Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer		5.9 Ta fram och genomför långsiktiga underhållsplaner för att öka områdets attraktivitet och livslängd	Avser trafikinfrastruktur	Samhällsbyggnadskontoret, Gata och avfall	
Resurseffektiv och kemikaliessmart konsumtion och produktion				6.1 Vid upphandling och inköp efterfråga återbrukade produkter och material som inte ger påverkan på hälsa och miljö samt längre hållbarhet och livslängd på produkter.	I ramavtal kan ekonomikontoret ställa villkoren/påverka inköpscentraler som Adda	Upphandling	
				6.3 Skapa möjligheter för cirkulär ekonomi genom exempelvis delningstjänster, reparationer och återbruk både i tätorter och på landsbygden inklusive multihubbar, fritidsbank, klädbytardagar, fordonspooler och kartläggning av resurser som kan delas med andra.		Upphandling	
	6	Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor	x	6.6 Informera om hur uppkomsten av avfall kan förebyggas och hur återbruk kan stimuleras, exempelvis riktat till kunder, föreningsmedlemmar, anställda, elever och boende.	Inom ramen för kommunens avfallsplan genomförs årligen informationsinsatser som riktar sig till medborgare, fastighetsägare och företag. Aktiviteterna omfattar bland annat information om hur kommuninvånare kan förebygga avfall.	Samhällsbyggnadskontoret, gata och avfall	Kommunikation sker via appen för avfallshantering samt med hjälp av informationsmaterial (digitalt, papper och muntligt).
				6.9 Genomför behovsanalys vid inventering och inköps/upphandlingsbeslut för att effektivisera inköp och minimera överflödiga konsumtion.	Varje år genomför upphandlingsenheten en upphandlingsplan där de frågar alla kommunens verksamheter vad de har för upphandlingsbehov. Ser då över inköp och överflödiga konsumtion.	Upphandling	
				6.10 Driva en intern blocket sida på kommunen	Upphandling ansvarar för kommunens interna Blocket sida. På kommunens interna webbplats (Insdian) finns en blocket verksamhet där verksamheterna kan byta möbler/elektronik mellan varandra.	Upphandling	
	7	Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor		7.6 Bidra till minskad nedskräpning genom exempelvis regionala eller lokala informationskampanjer och aktiviteter.	Informationskampanjer, avfalls-app och liknande ingår i dagens verksamhet och kommunsamverkan / Alex		
					Samhällsbyggnadskontoret och TVK		
				8.3 Minska matsvinn i konsumtionsledet exempelvis genom att erbjuda olika storlekar på portioner, erbjuda att ta med doggy bag samt tillvarata varor till lunchlådar.	Vi erbjuder köp av en Klimatlåda av mat som är kvar vid lunchens slut. Man tar med sig egen låda.	Måltidsverksamheten	
				8.4 Utveckla ett kontinuerligt arbete med mätbara mål för att minska matsvinnet i tillagning, servering, förvaring, exempelvis genom regelbunden utbildning av restaurangpersonal inom exempelvis matsvinn, årstids- och klimatplanerad matsedel och livsmedels miljöpåverkan.	Mätning av matsvinn sker dagligen. Måltiderna planeras efter säsong	Måltidsverksamheten	
	8	Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion	x	8.5 Minska miljö- och klimatpåverkan från serverade måltider genom att exempelvis servera säsongsanpassade menyer, prioritera svenska livsmedel i säsong och servera mindre men bättre kött där importerat kött byts ut mot svenskt naturbeteskött eller motsvarande.	Växtbaserat ersätter delvis mängden svenskt kött i olika maträtter	Måltidsverksamheten	

			<p>8.6 Genomför informationsinsatser om miljösmart och hälsosam mat, där barn och unga är en särskilt viktig målgrupp. Kan exempelvis göras genom studiebesök, hemkunskapsundervisning och egna odlingar för att lyfta fram matens värde "från jord till bord".</p>	<p>Måltidsenheten anordnar t e x temaveckor med hållbarhet och matens ursprung i fokus</p>	<p>Utbildning</p>	
			<p>8.7 Utveckla marknaden för mer klimat- och miljösmapta livsmedel genom att öka efterfrågan på vegetabiliska alternativ, inklusive måltider på möten och evenemang, via exempelvis upphandling.</p>	<p>Upphandlingar ska arbeta med att ta fram interna riktlinjer för när fika och mat ska köpas in till fikor, planeringsdagar etc. Vegetariskt utbud är alltid ett krav upphandling</p>	<p>Upphandling</p>	
			<p>8.10 Verka för att möjliggöra upphandling av mindre aktörer</p>	<p>DIS upphandlingar där det är möjligt. Möjliggöra för inköp av mindre/lokala aktörer.</p>	<p>Upphandling</p>	

Sammanställning av åtgärder och aktiviteter i regionalt åtgärdsprogram *Färdplan för ett hållbart län - åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling*

Kopiera in de aktiviteter som avses genomföras i kolumn E i flik "Fylls i av aktör" .

	Nr	Åtgärd	Aktiviteter	
ndsbygd)	1	Fysisk planering som minskar miljö- och hälsopåverkan	1.1 Planera för att främja ekosystemtjänster och att fler människor ska bo med närhet till grönområden, parker och skyddad natur exempelvis genom långsiktigt skydd av tätortsnära naturområden och planera för stadsgrönska.	
			1.2 Anpassa och utforma utemiljöer så att de stimulerar till utevistelse och fysisk aktivitet samtidigt som de bidrar till exempelvis klimatanpassning, biologisk mångfald och förbättrad vattenhushållning och dagvattenhantering.	
			1.3 Öka tillgängligheten och användbarheten av allmänna platser på ett miljömässigt hållbart sätt så att alla människor får en bättre tillgång till miljöer som är inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara. Det kan exempelvis vara områden för stadsodling, skolnära natur, områden för lek och spel, platser för möten, parker och grönområden, cykel- och promenadstråk. ihop i stråk.	
			1.4 Öka hänsyn till klimatanpassning i fysisk planering, exempelvis genom att ta fram planer för plantering, vattenfördröjning med mera, samt att undvika avskärning av avrinningsvägar och planering för exploatering av mark som riskerar att översvämmas.	Samhällsbyggnadskontoret och TVK
			1.5 Anta riktlinjer för att i samhällsplaneringen aktivt skapa förutsättningar för ett minskat resebehov och effektiv användning av infrastruktur, exempelvis genom decentralisering av viktig samhällsservice som skola, livsmedelsbutik och vårdcentral samt planering av exploatering i närhet av kollektivtrafik och annan befintlig infrastruktur (VA, el, bredband mm).	
			1.6 Anta "hela resan perspektiv" i styrdokument, exempelvis genom riktlinje i översiktsplan eller strategiskt dokument kring hur färdmedel kan kombineras.	
			1.7 Möjliggör för "hela resan" genom att exempelvis identifiera och upplåta mark för kollektivtrafikanläggningar och pendlarparkeringar vid viktiga knutpunkter för kollektivtrafiken.	Samhällsbyggnadskontoret och TVK
			1.8 Var återhållsam vid exploatering av jordbruksmark och anpassa planer, projekt och liknande för att minimera negativa effekter för jord- och skogsbruk.	Samhällsbyggnadskontoret och TVK
			1.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	
	2	Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa	2.1 Inkludera miljö- och hälsoaspekter i riktlinjer för markanvisning av ny bebyggelse som exempelvis riktlinjer om bättre hantering av dagvatten, god ljudmiljö eller grönytefaktor där mål sätts som främjar bättre lösningar än det minsta möjliga som krävs.	
			2.2 Anlägg och förvalta parker och grönområden, exempelvis gröna stråk, fickparker och stadsträd.	
			2.3 Anta riktlinjer om kompensering av ekologiskt värdefulla områden som tas i anspråk vid exploatering eller nybyggnation.	
			2.4 Inkludera klimatanpassning i exploateringsskedet för att minska påverkan från exempelvis översvämningar och höga temperaturer.	
			2.5 Minimera transporter under byggskedet, exempelvis genom förbättrad logistik för byggmassor eller deltagande i nätverk för bygglogistik.	
			2.6 Ställ och följ upp hållbarhetskrav vid upphandling av exploatörer/entreprenörer och vid markanvisning, gärna i samverkan med andra aktörer.	
			2.7 Ta del av goda och innovativa exempel ifrån hållbara stationsnära utvecklingsområden.	Tillväxtkontoret

Blankt
Blankt med verksamhetsnamn
Förslagen verksamhet

God bebyggd miljö (och dess infrastruktur, stad, tätort och la	3	Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande	3.1 Utforma riktlinjer och anlägg säkra gång- och cykelvägar till skolor och fritidsaktiviteter.	
			3.2 Genomför satsningar för att främja cykling som exempelvis cykelvänlig skola eller motsvarande för att få fler att välja cykeln i tidig ålder.	
			3.3 Anlägg säkra och attraktiva parkeringsmöjligheter för cykel vid viktiga knut- och målpunkter som skolor, stationer, resecentra, handel, arbetsplatser samt parker och grönområden.	
			3.4 Anlägg nya gång- och cykelvägar och höj standarden på befintliga gång- och cykelvägar med exempelvis övergångsställen och belysning enligt Trafikverkets VGU , samt att cykel- och gångvägar hänger ihop i stråk.	
			3.5 Genomför gång- och cykelanpassning av landsväg genom exempelvis omdisponering av vägbanan och avskärmning av GC-väg med vägräcke längs prioriterade sträckor med stor potential att öka resandet till fots eller med cykel.	
			3.6 Öka framkomlighet och attraktivitet för gång- och cykel till exempel genom underhållsåtgärder, hastighetsbegränsning för motorfordon och prioritering av snöröjning, även utanför tätort.	
			3.7 Utöka kollektivtrafikens upptagningsområde genom satsningar på cykelinfrastruktur till knutpunkter, hållplatser och stationer.	
			3.8 Iordningställ trygga och tillgängliga pendlarparkeringar för bil och cykel, gärna med laddmöjlighet och väderskydd.	Samhällsbyggnadskontoret och TVK
			3.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	
	4	Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning	4.1 Genomför utökad inventering av material inför rivning eller ombyggnad och använd som underlag för återbruk och högkvalitativ materialåtervinning.	Kommunfastigheter
			4.2 Prioritera återbruk och produkter med hög materialåtervinning i byggskedet.	Kommunfastigheter/Lokalförsörjning
			4.3 Inför arbetssätt som minskar svinnet av material och varor genom exempelvis rutiner och krav vid upphandling.	
			4.4 Ställ och följ upp krav vid upphandling på resurseffektiv materialhantering och minskad miljö- och hälsopåverkan, exempelvis för hantering av massor samt sanering av förorenad mark.	
			4.5 Skapa förutsättningar för en mer hållbar och cirkulär hantering av massor från byggnads- och infrastrukturprojekt genom exempelvis masshanteringsplan och identifiering av markområden för mellanlagring av massor.	
			4.6 Etablera och/eller nyttja handelsplatser för begagnade byggvaror och överskottsmaterial, gärna i samverkan med andra aktörer i länet.	
			4.7 Öka kunskapen om begagnade byggvaror, gärna i samverkan.	
			över till tåg.	Kommunfastigheter
			4.8 Ställ och följ upp krav på förnybara, klimatsmarta och cirkulära byggmaterial fria från miljö- och hälsoskadliga ämnen, delningstjänster och återbruk exempelvis när det bedöms som fördelaktigt ur ett livscykelperspektiv vid upphandling av ny- eller ombyggnadsprojekt och renovering.	
			godstransporter.	Kommunfastigheter
ikalisemart konsumtion och produktion	5	Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer	4.9 Beräkna och minimera klimatpåverkan från byggnation och anläggningsprojekt med etablerad livscykelmetodik som inkluderar Boverkets minimikrav på klimatdeklarationer av byggnader.	Kommunfastigheter
			4.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	Upphandling
			5.1 Genomför inventering av lokaler för att se potentialen till annan användning, exempelvis från kontorslokaler till bostäder.	Lokalförsörjning
			5.2 Öka samutnyttjande av lokaler, som exempelvis skollokaler som kan användas för andra verksamheter på kvällstid gärna i samverkan med andra aktörer i länet.	Lokalförsörjning
			5.3 Ta fram och implementera riktlinjer om fyrstegsprincipen inom bygg och anläggning för att prioritera omvandling och renovering av befintliga byggnader i stället för att bygga nytt.	Kommunfastigheter
			5.4 Behåll och renovera inbyggda produkter, som kök, samt skapa cirkulära flöden för byggprodukter som byts ut vid anpassning av lokaler till nya hyresgäster.	Lokalförsörjning
			5.5 Genomför utbildning eller vidareutbilda personal inom renovering/ombyggnation av byggnader och lokaler.	Kommunfastigheter
			5.6 Integrera energieffektivisering, klimatanpassning och miljöhänsyn inom underhåll- och förvaltningsplaner av bebyggelse och infrastruktur.	Lokalförsörjning
			5.7 Undersök och sanera förorenade områden.	
			5.8 Medverka till teknikutveckling och innovation för effektivare åtgärder inom förorenad mark, gärna genom samverkan.	
	6	Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor	5.9 Ta fram och genomför långsiktiga underhållsplaner för att öka områdets attraktivitet och livslängd.	
			5.10 Minska störningar av trafikbuller i befintliga boendemiljöer, gärna på ett sätt som även bidrar till förbättrad luftkvalitet genom exempelvis plantering av växtlighet vid bullerplank.	
			5.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	
			6.1 Vid upphandling och inköp efterfråga återbrukade produkter och material som inte ger påverkan på hälsa och miljö samt längre hållbarhet och livslängd på produkter.	Upphandling
			6.2 Utveckla arbetssätt och sprid kunskap om reparation och återbruk.	Kommunfastigheter
			6.3 Skapa möjligheter för cirkulär ekonomi genom exempelvis delningstjänster, reparationer och återbruk både i tätorter och på landsbygden inklusive multihubbar, fritidsbank, klädbytardagar, fordonspooler och kartläggning av resurser som kan delas med andra.	Upphandling
			6.4 Ställ och följ upp krav på och informera om avfallsförebyggande åtgärder vid tillsyn och prövning.	
			6.5 Genomför inventering av avfallet från egen verksamhet och planera för att minska mängden avfall. Exempel på avfallsslag att prioritera är elektronik, textil, plast (inklusive mikroplaster) och förbrukningsmaterial.	
			6.6 Informera om hur uppkomsten av avfall kan förebyggas och hur återbruk kan stimuleras, exempelvis riktat till kunder, föreningsmedlemmar, anställda, elever och boende.	Samhällsbyggnadskontoret och TVK
			6.7 Genomför kunskapsuppbyggande insatser kring konsumtionsmönster och livsstilar som leder till minskad nykonsumtion med bibehållen eller ökad livskvalitet.	
	7	Minskad miljö- och hälsopåverkan från material och varor	6.8 Kunskapsuppbyggnad och utbildning för ökad cirkularitet, till exempel fosforutvinning från rötslam eller askor.	
			6.9 Genomför behovsanalys vid inventering och inköps/upphandlingsbeslut för att effektivisera inköp och minimera överflödig konsumtion.	Upphandling
			9.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	Upphandling
			7.1 Ta fram och genomför kemikalieplaner, rutiner och åtgärder i den egna verksamheten, gärna genom samverkan och med fokus på utfasning av miljö- och hälsoskadliga ämnen.	
			7.2 Inventera och fasa ut miljö- och hälsoskadliga kemiska ämnen, produkter och varor, särskilt med fokus på miljöer där barn vistas.	
			7.3 Genomför tillsyn av hantering av kemikalier inklusive kemikalieförteckningar, riskanalyser, utfasning med mera.	
			7.4 Öka andelen varor och kemiska produkter som är fria från särskilt farliga ämnen genom att exempelvis undvika flamskyddsmedel där det inte behövs eller ta hjälp av varumärkning som Astma- och allergiförbundet, Bra Miljöval i samband med upphandling och inköp inklusive import.	Upphandling
			7.5 Genomför kompetenshöjande insatser för att stärka kunskapen om miljö- och hälsoskadliga ämnen hos myndigheter, kommuner och företag, även kopplat till tillsyn.	
			7.6 Bidra till minskad nedskräpning genom exempelvis regionala eller lokala informationskampanjer och aktiviteter.	Samhällsbyggnadskontoret och TVK
			7.7. Identifiera och vidareutveckla samverkan mellan forskning och offentlig verksamhet, näringsliv och civilsamhälle kopplat till minskad miljö- och hälsopåverkan från material och varor.	

tem		7.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.
-----	--	---

Resurseffektiv och k	8	Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion	8.1 Minska svinnet av livsmedel inom produktion, förädling och distribution, exempelvis genom att främja djurhälsa och ta tillvara och förädla restprodukter inom livsmedelsproduktion.	
			8.2 Främja innovation och utveckling hos livsmedelsaktörer inom produktion, förädling och distribution som innebär att matsvinn minskas, till exempel genom att skapa och delta i nätverk för landsbygdsutveckling eller liknande	
			8.3 Minska matsvinn i konsumtionsledet exempelvis genom att erbjuda olika storlekar på portioner, erbjuda att ta med doggy bag samt tillvarata varor till lunchlådor.	Måltidsverksamheten
			8.4 Utveckla ett kontinuerligt arbete med mätbara mål för att minska matsvinnet i tillagning, servering, förvaring, exempelvis genom regelbunden utbildning av restaurangpersonal inom exempelvis matsvinn, årstids- och klimatplanerad matsedel och livsmedels miljöpåverkan.	Måltidsverksamheten
			8.5 Minska miljö- och klimatpåverkan från serverade måltider genom att exempelvis servera säsongsanpassade menyer, prioritera svenska livsmedel i säsong och servera mindre men bättre kött där importerat kött byts ut mot svenskt naturbeteskött eller motsvarande.	Måltidsverksamheten
			8.6 Genomför informationsinsatser om miljösmart och hälsosam mat, där barn och unga är en särskilt viktig målgrupp. Kan exempelvis göras genom studiebesök, hemkunskapsundervisning och egna odlingar för att lyfta fram matens värde ”från jord till bord”.	Utbildning
			8.7 Utveckla marknaden för mer klimat- och miljösmarta livsmedel genom att öka efterfrågan på vegetabiliska alternativ, inklusive måltider på möten och evenemang, via exempelvis upphandling.	Upphandling
			8.8 Utveckla rutiner så att matrester som ändå uppstår kommer till användning genom till exempel biogasproduktion.	
			8.9 Gynna småskalig livsmedelsproduktion.	
			8.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	Upphandling